СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
МЕДИЦИНА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Спеціальність: **І5 «Медсестринство»**
Освітньо-професійна програма: **Сестринська справа**
Код компонента в освітній програмі: **ВК 10**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **заочна**
Рік навчання: **2**
Семестр(и): **ІІІ (осінній), IV (весняний)**
Тип освітнього компонента: **вибірковий**
Навчальний рік: **2026-2027**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **клінічна патофізіологія в медсестринстві, епідеміологія, принципи профілактики в медсестринстві**

Кафедра/підрозділ: **кафедра медицини катастроф та військової медицини,** вул. Трінклера, 12, 3 поверх
Керівник освітнього компонента: проф. **Волкова Юлія Вікторівна**,
email: yv.volkova@knmu.edu.ua
Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle): https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=6612

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вивчення питань медицини надзвичайних ситуацій спрямоване на формування у здобувачів освіти знань і навичок щодо організації та надання медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях мирного часу природного та техногенного характеру, з урахуванням сучасних алгоритмів, стандартів та вимог системи медицини катастроф. Вивчення цих питань забезпечує оволодіння принципами медичного сортування, догоспітальної допомоги, евакуації, взаємодії служб екстреного реагування та підготовки медичного персоналу до дій у складних і небезпечних умовах, відповідно до чинної нормативної бази та актуального практичного досвіду.

МЕТА КУРСУ: формування у студентів знань, умінь та компетентностей щодо організації та надання медичної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального характеру, а також забезпечення готовності до дій в екстремальних умовах з урахуванням специфіки військової медицини.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- Пояснювати основні поняття, класифікації та принципи медицини надзвичайних ситуацій**,** включно з характеристиками природних, техногенних, соціальних та комбінованих НС.
- Оцінювати обстановку у зоні надзвичайної ситуації, визначати потенційні загрози, масштаби події та потреби у медичному забезпеченні.
- **Застосовувати алгоритми медичного сортування** (START, SALT, JumpSTART та інші) для класифікації постраждалих на догоспітальному етапі.
- Виконувати заходи догоспітальної допомоги відповідно до чинних протоколів та стандартів (зупинка кровотечі, забезпечення прохідності дихальних шляхів, підтримка життєвих функцій).
- Організовувати та здійснювати медичну евакуацію, обирати оптимальні маршрути, види транспорту та засоби забезпечення безпеки постраждалих.
- Вести медичну документацію у надзвичайних ситуаціях, оформлювати картки сортування, евакуаційні форми та інші необхідні документи.
- Взаємодіяти з підрозділами ДСНС, ЕМД, поліції, військовими та іншими службам**и**, діючи відповідно до принципів міжвідомчої координації.

- Обґрунтовувати вибір лікувально-евакуаційних заходів, виходячи з особливостей уражень (механічні, термічні, хімічні, радіаційні, вибухові тощо).
- Застосовувати принципи безпеки медичного працівника, включно з використанням засобів індивідуального захисту та дотриманням правил поведінки в небезпечних умовах.
- Надавати психологічну підтримку постраждалим, виявляти ознаки гострого стресу та кризових реакцій.
- Організовувати роботу медичного пункту або тимчасового пункту сортування **в** умовах обмежених ресурсів.
- Приймати рішення в умовах невизначеності та критичної ситуації, керуючись етичними нормами та професійними стандартами.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (2 год.):

1. Організація медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях мирного часу**:** принципи роботи системи медицини катастроф, структура реагування, взаємодія служб.
2. Клінічні та тактико-організаційні засади догоспітальної допомоги постраждалим: сортування, первинна оцінка, стабілізація стану, евакуація.

Перелік тем практичних занять (10 год.):

1. Алгоритм первинної оцінки постраждалого в НС (ABCDE).
2. Медичне сортування постраждалих: START, SALT, JumpSTART.
3. Надання першої медичної допомоги при масивній кровотечі.
4. Забезпечення прохідності дихальних шляхів та підтримка дихання.
5. Дії при травмах різного генезу (механічні, термічні, вибухові).
6. Алгоритм надання допомоги при гострих невідкладних станах у НС.
7. Організація тимчасового пункту медичного сортування.
8. Медична евакуація: підготовка, транспортування, документація.
9. Засоби індивідуального захисту медичного працівника у НС.
10. Психологічна підтримка постраждалих та дії медперсоналу в стресових умовах.

Перелік тем самостійної роботи студента (78 год.)

1. Нормативно-правова база медицини надзвичайних ситуацій в Україні.
2. Класифікація надзвичайних ситуацій: природні, техногенні, соціальні та комбіновані.
3. Структура та завдання системи реагування на НС.
4. Оцінка обстановки на місці події та виявлення загроз для постраждалих і медперсоналу.
5. Принципи організації медичного забезпечення при НС.
6. Алгоритми первинної оцінки постраждалого (ABCDE).
7. Системи медичного сортування (START, SALT, JumpSTART).
8. Догоспітальна допомога при масивній кровотечі.
9. Забезпечення прохідності дихальних шляхів і підтримка дихання.
10. Невідкладні стани у НС: шок, зупинка серця, порушення свідомості.
11. Особливості допомоги при травмах (механічних, термічних, вибухових).
12. Хімічні ураження: ознаки та принципи допомоги.
13. Радіаційні ураження та їх медичні наслідки.
14. Біологічні загрози та дії медперсоналу при інфекційних НС.
15. Принципи профілактики гіпотермії у постраждалих.
16. Іммобілізація та транспортна фіксація при травмах.
17. Медична евакуація: маршрути, транспорт, оснащення.
18. Документування медичної допомоги при НС (сортувальні картки, евакуаційні форми).
19. Взаємодія екстрених служб (ДСНС, ЕМД, поліції).

20. Організація пунктів медичного сортування в умовах обмежених ресурсів.
21. Логістика медичного забезпечення під час масових подій.
22. Робота медпрацівника у небезпечних середовищах та ЗІЗ.
23. Інфекційний контроль у зоні НС.
24. Алгоритми допомоги дітям і вагітним при НС.
25. Особливості допомоги постраждалим похилого віку.
26. Психологічні реакції постраждалих і базові методи підтримки.
27. Психологічна стійкість та саморегуляція медпрацівника.
28. Етичні аспекти діяльності медичного персоналу при НС.
29. Правила поводження з тілами загиблих.
30. Організація роботи тимчасового медичного пункту.
31. Використання телемедицини та технічних засобів у НС.
32. Основи планування та розробки індивідуального плану реагування на НС.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, практичне заняття, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів, метод стандартизованого пацієнта

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).
В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (120 – 200 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.
Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.
Оцінка з дисципліни (ОД). ОД = ЗНД + ІЗ + З.
Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.
Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Закон України «Про екстрену медичну допомогу».
2. Закон України «Про цивільний захист».
3. Наказ МОЗ України № 1858 від 29.10.2021 «Медичне сортування: уніфікований клінічний протокол».
4. Наказ МОЗ України № 192 від 31.01.2022 «Організація надання екстреної медичної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій».
5. ДСНС України. *Методичні рекомендації щодо організації реагування на надзвичайні ситуації.* Київ, 2020.
6. World Health Organization (WHO). *Mass Casualty Management Systems: Strategies and Guidelines.* Geneva: WHO; 2021.
7. World Health Organization (WHO). *Emergency Medical Teams: Minimum Standards and Guidance.* Geneva: WHO; 2020.
8. European Resuscitation Council. *European Resuscitation Guidelines 2021*.
9. American College of Surgeons. *Advanced Trauma Life Support (ATLS) Student Course Manual.* 10th ed. Chicago: ACS; 2018.
10. Шлапак І.П., Гудзенко А.В. *Невідкладні стани в медицині катастроф.* Київ: Медицина, 2019.
11. Марков Ю.І. та ін. *Медицина катастроф: організація та клінічні аспекти.* Львів: ЛНМУ, 2021.

Зав. кафедри медицини катастроф
та військової медицини Юлія ВОЛКОВА